

Voortoets Natura 2000 woningbouw

Harderweide fase 2 en 3

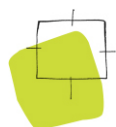

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

**Voortoets Natura 2000 woningbouw
Harderweide fase 2 en 3**

31 augustus 2022
Projectnummer P001233

Ruimte voor de leefomgeving

BügelHajema, adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Bestaand onderzoek	3
1.3	Doel van het advies	3
1.4	Informatie	4
1.5	Opzet van het rapport	4
2	Situatieschets en plannen	5
2.1	Ligging en huidige situatie	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	6
3	Voortoets Natura 2000	8
4	Conclusie en consequenties	13
5	Bronnen	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het kader van woningbouwproject Harderweide (Drielanden-West) te Harderwijk is in 2010, 2015 en 2018 ecologisch onderzoek uitgevoerd. De nieuwe woonwijk wordt in drie fases ontwikkeld, waarbij fase 1 reeds is gerealiseerd, terwijl de woningen van fase 2 en fase 3 nog niet zijn gerealiseerd. De eerder uitgevoerde onderzoeken zijn verouderd door wijzigingen in de wetgeving en door de uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) op 29 mei 2019. Bovendien is het aantal woningen dat is voorzien in fase 2 verhoogd van 368 naar 455 woningen en is de realisatie van 426 woningen in fase 3 nog niet getoetst.

In de voorliggende rapportage wordt de bouw van de maximaal 881 woningen van fase 2 en 3 getoetst aan de gebiedsbescherming van de Wnb, waarin de bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld. De mogelijke effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden worden niet in deze rapportage behandeld, maar worden separaat en met behulp van een AERIUS-berekening getoetst.

1.2 Bestaand onderzoek

Het plangebied van Harderweide (Drielanden-West) ligt in een gebied waar de laatste jaren veel ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Er zijn in het kader van deze ontwikkelingen verschillende natuuronderzoeken uitgevoerd. In 2010 is voor het plangebied Drielanden West de 'Voortoets Drielanden-West te Harderwijk; Toetsing Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998' opgesteld (BügelHajema, 2010). In 2011 is een voortoets uitgevoerd (Tauw bv, 2011. 'Voortoets Drielanden-west te Harderwijk, Toetsing Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998'). In 2015 is het natuurwaardenonderzoek voor Drielanden-West geactualiseerd met het rapport 'Advies Natuurwaarden Drielanden-West te Harderwijk' (BügelHajema, 2015). In 2018 is het 'Advies Natuurwaarden Drielanden-West fase 2' (BügelHajema, 2018) opgesteld. Een overzicht van de hiervoor genoemde natuurtoetsen en overige natuurtoetsen voor Drielanden-West is opgenomen in de bronnenlijst.

1.3 Doel van het advies

Voorliggende voortoets behandelt de ecologische beoordeling van de genoemde plannen, waarbij de effecten op Natura 2000-gebieden worden beoordeeld in relatie tot de Wet natuurbescherming (Wnb). Het begrip 'voortoets' komt niet als zodanig voor in de Wnb. Het begrip wordt in de praktijk echter veel gebruikt als naam voor een globale toetsing waarmee een indicatie wordt verkregen van de mogelijke negatieve gevolgen van een activiteit op beschermde Natura 2000-gebieden in het kader van de Wnb. Door een voortoets uit te voeren, wordt de vraag beantwoord of er een kans bestaat dat de activiteit verslechtering en/of significante gevolgen met zich meebrengt.

1.4 Informatie

De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:

- bestaande bronnen, zoals www.natura2000.nl, Natura 2000-beheerplannen en waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

1.5 Opzet van het rapport

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen weergegeven. De mogelijke effecten van deze plannen op beschermde natuurgebieden worden in hoofdstuk 3 beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming, de voortoets. In hoofdstuk 4 'Conclusie en consequenties' wordt een samenvatting van de belangrijkste bevindingen van het onderzoek gegeven.

2 Situatieschets en plannen

2.1 Ligging en huidige situatie

Het plangebied Drielanden-West ligt aan de zuidwestzijde van de stad Harderwijk, grotendeels in de kilometerhokken¹ 168-480 en 168-481. Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging van het plangebied en de omgeving.

Het gebied wordt aan de noordwestelijke zijde begrensd door de rijksweg A28 en de geluidswal daarlangs. Aan de oostzijde wordt de begrenzing gevormd door de al gerealiseerde delen van de wijk Drielanden en Harderweide. Aan de zuidzijde wordt het gebied begrensd door de Groene Zoomweg met daarachter de Groene Zoom, een gebiedszone van Harderwijk en Ermelo die deels wordt ontwikkeld tot recreatief uitlooph gebied.

Figuur 1. Luchtfoto met de ligging van het gebied voor de bouw van de woningen (rood omlijnd), met linksboven fase 2 en rechtsonder fase 3. Direct ten zuidoosten van het plangebied ligt het reeds gerealiseerde deel van de woonwijk Harderweide (fase 1). (bron luchtfoto: www.ruimtelijkeplannen.nl)

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland.

Het plangebied betreft een landschappelijk open gebied dat voorheen in gebruik was als agrarisch gebied. Er is geen bebouwing in het plangebied aanwezig. Een deel van de structuren voor de woonwijk Harderweide is al aangelegd. Zo is langs de A28 en langs de westzijde van de Groene Zoomweg al een geluidswal aanwezig en ligt aan de zuidzijde de Groene Zoomweg die de ontsluitingsweg van fase 2 en 3 vormt. Bovendien is het Crescentpark met de waterberging van het gebied aan de noordzijde van fase 2 reeds gerealiseerd. Aan de noordzijde van het woningbouwgebied van fase 2 is een deel van de gronden reeds bouwrijp gemaakt. Ook zijn de bouwwegen reeds aangelegd.

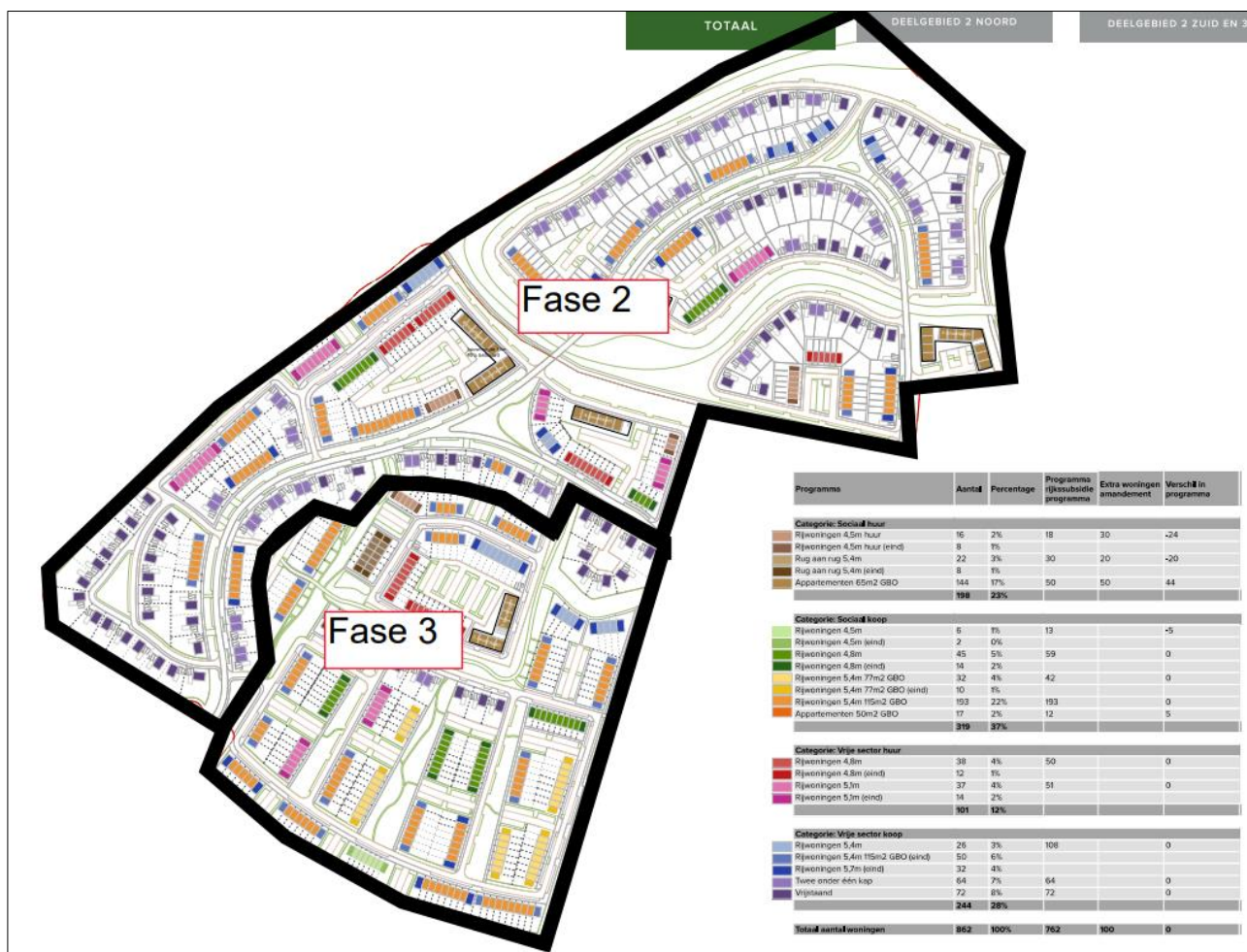

Plangebied gezien vanaf de geluidswal langs de Groene Zoomweg richting de A28

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling bij fase 2 bestaat uit de realisatie van 455 woningen, in plaats van het eerdere voornemen om 368 woningen te realiseren. In fase 3 worden 426 woningen gerealiseerd, zodat het in totaal gaat om 881 te bouwen woningen.

De werkzaamheden bestaan uit het bouwrijp maken van de locatie en vervolgens uit de bouw van de woningen. De beoogde inrichting van het woongebied van zowel fase 2 als fase 3 wordt weergegeven in figuur 2. Ten behoeve van de bouw van de woningen wordt de noordzijde van fase 2 momenteel bouwrijp gemaakt. Deze werkzaamheden zijn naar verwachting eind 2022 afgerond. In 2023 wordt de zuidzijde van fase 2 bouwrijp gemaakt. Begin 2023 wordt ook de geluidswal langs de Groene Zoomweg, die in de huidige situatie alleen aan de westzijde ligt, nog doorgetrokken. Bij uitvoering van het plan wordt grond vergraven en vegetatie verwijderd.

Figuur 2. Beoogde inrichting van fase 2 en 3 van Harderweide (Drielanden-West) te Harderwijk. (bron: gemeente Harderwijk)

3 Voortoets Natura 2000

Inleiding

In de Wet natuurbescherming (Wnb) is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet in en grenst niet aan een in het kader van de Wnb beschermd gebied. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, dat is gelegen op ongeveer 175 meter afstand ten noordwesten van het plangebied (zie figuur 3). Tussen het Natura 2000-gebied en het plangebied liggen onder meer de A28 en een geluidswal. In het aanwijzingsbesluit zijn de begrenzing en de instandhoudingsdoelen opgenomen. Het gebied is op 23 december 2009 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

Verder ligt het Natura 2000-gebied Veluwe op ongeveer 2,5 kilometer ten oosten van het plangebied (zie figuur 3). Tussen het plangebied en Natura 2000-gebied Veluwe ligt veel bebouwing en infrastructuur. De Veluwe is op 14 juni 2014 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

Figuur 3. Ligging plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren en Veluwe. (bron kaartbeeld: Jan-Willem van Aalst, www.imergis.nl; bron webservice: Esri Nederland, www.esri.nl)

Effectbeoordeling

De ecologische effectbeoordelingen uit de afgelopen jaren, beschrijven ook de effecten op Natura 2000-gebieden om het plangebied. Bij deze eerdere effectbeoordelingen zijn de effecten verdroging in het plangebied tijdens de aanlegfase, optische verstoring door recreatie en verzuring en vermesing door stikstofdepositie in kaart gebracht (Tauw, 2011; BügelHajema, 2015 & 2018). Andere effecten konden destijds worden uitgesloten door de afstand tot de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe en/of de inrichting van het gebied tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden. Bij dit laatste is met name de drukke A28 met de aangrenzende geluidswal tussen het plangebied en de Veluwerandmeren en de bebouwing en infrastructuur tussen het plangebied en de Veluwe relevant. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld effecten als verstoring door geluid en licht of optische verstoring vanuit het plangebied, mede gelet op de afstand tot de gebieden, op voorhand worden uitgesloten.

De eerder uitgevoerde effectbeoordelingen zijn nog grotendeels actueel omdat het plangebied hetzelfde is en omdat het plan met uitzondering van het aantal woningen gelijk is gebleven. Daarom worden de eerdere effectbeoordelingen bij de beschrijving van de mogelijke effecten tijdens de aanleg- en gebruiksfase betrokken. De mogelijke effecten van stikstofdepositie moeten opnieuw worden bepaald, omdat de beoordeling van stikstofdepositie door de uitspraak van de Raad van State over het PAS in 2019 en door actualisaties van het rekenprogramma AERIUS Calculator ingrijpend is veranderd sinds 2018. De mogelijke effecten van stikstofdepositie worden in een separate notitie met een AERIUS-berekening behandeld. In de voorliggende voortoets wordt wel ingegaan op de overige effecten, namelijk verdroging of vernatting (hydrologie) en effecten door recreatie.

HYDROLOGIE

In de eerdere natuurtoetsen is het mogelijke effect van verdroging getoetst om te kijken of ingrepen in het plangebied van invloed kunnen zijn op de hydrologie van de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe. Hierin werd geconcludeerd dat significant negatieve effecten door verdroging (of vernatting) konden worden uitgesloten (bijvoorbeeld in BügelHajema, 2018).

Ten opzichte van de eerdere toetsing is relevant dat de grootschalige ingrepen in de waterhuishouding in het plangebied al zijn uitgevoerd. De oppervlaktewateren in het plangebied zijn al vergraven. De nieuwe waterstructuren van het Crescentpark, die de waterberging voor de woonwijk vormen, zijn inmiddels al gerealiseerd. Daarmee blijft alleen de lokale bronbemaling bij de aanleg van de woningen, bijvoorbeeld voor het aanleggen van de fundering van de woningen, over als ingreep op de hydrologie in het plangebied.

Zoals in BügelHajema (2018) wordt aangegeven, gaat het bij het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied Veluwerandmeren om een groot oppervlaktewater met relatief smalle oeverzones. De lokale bronbemaling voor de bouw van de woningen in het plangebied heeft met zekerheid geen merkbare invloed op het oppervlaktewater van de grote Veluwerandmeren, zodat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen door verdroging (of vernatting) kunnen worden uitgesloten.

Voor het Natura 2000-gebied Veluwe is de volgende passage uit BügelHajema (2018) nog steeds van toepassing: *“De woonwijk Harderweide is gelegen aan de rand van het Veluwe-massief. Door de hoge ligging van de Veluwe fungeert het gebied vooral als infiltratiegebied van regenwater. Het regenwater infiltreert in de bodem en stroomt in verschillende richtingen via het eerste watervoerende pakket naar de flanken van de Veluwe. De grondwaterstroming ter plaatse van het plangebied is vanaf dit massief naar het Wolderwijd gericht. Door de ligging (aan de teen van het Veluwe-massief) is het grondwaterniveau in het plangebied relatief hoog gelegen.*

Voor de gehele wijk Drielanden wordt gefaseerd een stedelijk watersysteem aangelegd. Dit watersysteem bestaat uit singels die worden gevoed vanuit sprengkoppen, infiltratievoorzieningen voor hemelwater en een grote bergingsvijver in De Crescent aan de noordzijde van het plangebied. De oorspronkelijke beek in het plangebied, Beek van den Hooge Geest, wordt geïntegreerd in dit stedelijke watersysteem.”

De waterpartijen voor de waterberging van de woonwijk zijn, zoals gezegd, reeds aangelegd in een eerdere fase van de aanleg van de woonwijk Harderweide. De mogelijke effecten van tijdelijke bronbemaling bij de bouw van de woningen op Natura 2000-gebied Veluwe dienen echter nog wel te worden beoordeeld. Binnen een zone van 3 kilometer rond het Natura 2000-gebied Veluwe is in het kader van mogelijke hydrologische effecten van nieuwe woonwijken namelijk aandacht nodig voor het hydrologische aspect (Arcadis, 2006; Tauw, 2011).

In BügelHajema (2015 & 2018) is beschreven dat binnen de contour van 3 km van het plangebied slechts enkele uitstekende gebiedsdelen van het Natura 2000-gebied Veluwe zijn gelegen, waarbinnen zich geen voor verdroging gevoelige habitats bevinden. Ook actueel is er op de habitattypenkaart van de Provincie Gelderland geen habitatype aangegeven binnen 3 kilometer van het plangebied voor fase 2 en 3 (geoportaal.gelderland.nl). De voor verdroging gevoelige habitattypen zwakgebufferde vennen, zure vennen, beken en rivieren met waterplanten, vochtige heide, actieve hoogvenen, overgangs- en trilvenen, pioniervegetaties met snavelbiezen en kalkmoerassen liggen buiten de contour van 3 km. Op basis van het Natuurbeheerplan Gelderland 2023 blijkt dat binnen de 3 km-contour uitsluitend het beheertype ‘N16.01 Droog bos met productie’ is gelegen. Dit bostype is niet gevoelig voor verdroging en vormt ook geen geschikt biotoop voor habitatsoorten of vogelsoorten van Natura 2000-gebied Veluwe die gevoelig zijn voor verdroging.

Voor de beoordeling van de hydrologische effecten is verder nog de volgende passage uit BügelHajema 2015 & 2018 relevant:

“Naast de constatering dat binnen 3 km van het plangebied geen in het kader van Natura 2000 verdrogingsgevoelige gebieden zijn gelegen, reiken de hydrologische effecten van het plan ook niet tot een afstand van 3 km. Voor het plan Drielanden is een vergunning ingevolge de Grondwaterwet verkregen². Drielanden sluit aan de oostzijde aan op Drielanden-West en ligt daarmee dichterbij het Natura 2000-gebied Veluwe. Uit de toegekende vergunning komt naar voren dat als gevolg van de bemalingen geen schade aan Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) wordt verwacht.

² Vergunningaanvraag Grondwaterwet Grondwateronttrekking bemalingen realisering bestemmingsplan Drielanden, besluit 16 juli 2004 – nr. MW2004.10262 van Gedeputeerde Staten van Gelderland.

De provincie Gelderland beschermt de natte landnatuur door gericht hydrologische beschermingszones aan te wijzen (Omgevingsvisie Gelderland). Het plangebied is niet aangegeven als Natte landnatuur en ook niet gelegen binnen een beschermingszone Beschermingsgebieden natte natuur.

Uit Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken (Arcadis, 2014) blijkt verder dat bij bedrijfsmatige grondwateronttrekking, ongeacht de omvang van de onttrekking, op een afstand van meer dan 2 km tot het Natura 2000-gebied Veluwe een meetbaar negatief effect is uitgesloten."

Om deze redenen kan een (significant) negatief effect op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Veluwe door verdroging op voorhand uitgesloten worden.

RECREATIEDRUK

Een potentiële verstoring van natuurwaarden door de bewoners van een woonwijk treedt vooral op door het wandelen in de omgeving (al dan niet met hond). Het Natura 2000-gebied Veluwe ligt hemelsbreed op een afstand van ongeveer 2,5 km. Eventuele recreatieve activiteiten in het Natura 2000-gebied Veluwe zullen, gezien de afstand tussen het plangebied en de Veluwe, gewoonlijk plaatsvinden door te reizen met fiets en auto. Met de fiets en vooral met de auto zijn grote delen van de Veluwe bereikbaar. De effecten zijn gezien de afstand echter niet meer aan de nieuwe woonwijk te koppelen (Arcadis, 2006; Arcadis 2014). Met de auto en fiets is het Natura 2000-gebied bereikbaar voor recreanten vanuit een groot aantal dorpen en steden. De Veluwe is voor heel veel mensen een populair recreatiegebied. Mede omdat recreanten overal vandaan komen, heeft de provincie een recreatiezonering voor het hele Natura 2000-gebied uitgewerkt om aan te geven op welke delen van de Veluwe recreanten de ruimte krijgen en waar verstoringgevoelige natuur de ruimte krijgt. De recreatiezonering en overige maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan moeten ervoor zorgen dat recreatie op de Veluwe plaats kan vinden zonder verstoring van de verstoringgevoelige natuurwaarden, waaronder de Natura 2000-instandhoudingsdoelen. Een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Veluwe als gevolg van recreanten vanuit de nieuw te bouwen woningen is dan ook niet te verwachten.

Door de aanleg van een fietsbrug aan de noordzijde van Drielanden-West over de rijksweg A28 is de randzone van het Wolderwijd, als onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren, toegankelijk gemaakt voor recreanten vanuit de bestaande woonwijk Drielanden en door huidige en toekomstige bewoners van Harderweide. Langs het Wolderwijd, ter hoogte van het plangebied, bevinden zich fietspaden en enkele strandjes. Het betreft hier recreatiegebied Nulde-Horst. De fietspaden zijn gelegen buiten het als Natura 2000-gebied aangewezen gebied.

Als gevolg van fase 2 en 3 van de woonwijk Harderweide, met in totaal 881 woningen, mag verwacht worden dat de recreatiedruk zal toenemen in het bestaande recreatiegebied. Uit de Voortoets bestaand gebruik Natura 2000-gebieden IJsselmeergebied (Bureau Waardenburg, 2008) komt naar voren dat recreatieve activiteiten op en langs de oever op daarvoor opengestelde plekken (zwemmen, vliegeren, wandelen, sporten op strand) een lokale verstoring optreedt van vogels. Deze lokale verstoring wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van mensen en honden. Het gaat hierbij om locaties die reeds aanwezig waren bij aanwijzing van het beschermde gebied. De toename in recreatie zal zich beperken tot de reeds bestaande voorzieningen (fietspaden en strandjes) die al intensief worden gebruikt, waardoor geen toename in verstoring te verwachten is. Uit de toetsing van het plan voor

aanleg van de fietsbrug rijksweg A28 komt ook naar voren dat de fietsbrug geen negatieve invloed heeft op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren (Bureau Waardenburg, 2009).

De verdere aanleg van de wijk Harderweide heeft door het aspect recreatie geen (significant) negatieve invloed op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Veluwerandmeren.

4 Conclusie en consequenties

Uit de voortoets komt naar voren dat (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden Veluwerandmeren en Veluwe als gevolg van het plan op voorhand kunnen worden uitgesloten, met uitzondering van de niet behandelde effecten van stikstofdepositie. De mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden als gevolg van verzuuring of vermesting door stikstofdepositie moeten door middel van een AERIUS-berekening in beeld worden gebracht en getoetst. Dit is voorzien in een separate rapportage. Op basis van de AERIUS-berekening kan worden bepaald of vervolgstappen nodig zijn, zoals het aanvragen van een vergunning van de Wet natuurbescherming (Wnb).

5 Bronnen

1. Arcadis, 2006. Streekplanuitwerking stedelijke functies; Voortoets Natura 2000 Gelderland, 110302/OF6/0014433/Alo, 20 oktober 2006.
2. Arcadis, 2014. Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken, Apeldoorn, 6 februari 2014.
3. BügelHajema Adviseurs bv, 2010. Voortoets Drielanden-West te Harderwijk; Toetsing Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998.
4. BügelHajema Adviseurs bv, 2015. Advies Natuurwaarden Drielanden West te Harderwijk, oktober 2015
5. BügelHajema Adviseurs bv, 2018. Advies Natuurwaarden Drielanden-West fase 2, januari 2018
6. Bureau Waardenburg bv, 2008. Voortoets bestaand gebruik Natura 2000 gebieden IJssel-meergebied, Versie voor consultatie, 14 augustus 2008.
7. Bureau Waardenburg bv, 2009. Beoordeling soorten Zeepad en fietsbrug 2009, Harderwijk, Culemborg, 23 december 2009.
8. Tauw bv, 2004. Actualisatie MER Drielanden-west, projectnummer 4345133, Deventer, 22 november 2004.
9. Tauw bv, 2011. Voortoets Drielanden-west te Harderwijk, Toetsing Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998, Deventer 7 januari 2011.
10. Waterschap Veluwe i.s.m. Ingenieursbureau Oranjewoud B.V., 2009. Waterbeheerplan Veluwe 2010 t/m 2015, Apeldoorn, december 2009.

Websites:

1. <https://geoportaal.gelderland.nl/>; geraadpleegd op 25 augustus 2022

Colofon

Rapport

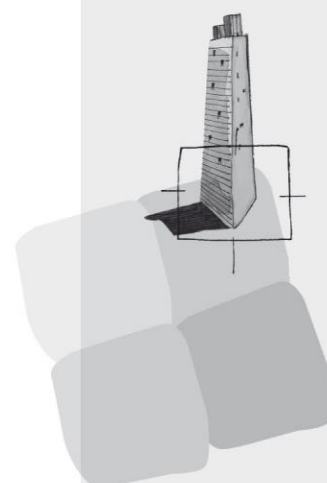
BügelHajema Adviseurs

Fotografie

BügelHajema Adviseurs

Projectleiding

BügelHajema Adviseurs

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Utrechtseweg 7
3811NA Amersfoort
T 033 465 65 45
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en
Amersfoort